

DE BONGARD

Tijdschrift van Heemkundevereniging
"De Bongard"
Simpelveld - Bocholtz

JAARGANG 4 NR. 1

MAART 1992

Medewerkers:

M.L. Crombach-Jacobs
M.G.H. Vliex-Hensgens
H. Crombach
J.P. Janssen

P.H.J. Janssen
W.J. Meijers
W.A.A.F. Strolenberg

Correspondentie-adres: Mevr. M.G.H. Vliex-Hensgens
Stationstraat 3d
6369 VG Simpelveld.
tel. 045 - 441074

INHOUD:

Oorsprong en ontstaan van het klooster Damianeum.	7
De geschiedenis van het doodsprentje.	19
Vrugjoar.	
Sektie Dialect.	21
Tserukblik óp 40 joar jetrouwd zieë.	21
Hoofdonderwijzer van Simpelveld geschorst.	22

Overname van artikelen is alleen mogelijk na toestemming van de redactie.

Dit tijdschrift verschijnt vier maal per jaar en is gratis voor leden van "De Bongard". Kosten lidmaatschap fl.25,-/jaar.

OORSPRONG EN STICHTING VAN HET KLOOSTER DAMIANEUM

Ter ere van pater Damiaan, de held van Molokai, heeft Engeland een standbeeld op het eiland Molokai geplaatst.

Pater Damiaan werd geboren te Tremelo in België op 3 Januari 1840, legde de ordegelofte af op 7 October 1860 en stierf op het eiland Molokai op 15 April 1889. Zijn vaderland België liet zich ook niet onbetuigd en plaatste eveneens een standbeeld voor hem, wat op de wereldtentoonstelling te Antwerpen te bewonderen was.

De Congregatie der H.Harten eerde pater Damiaan op een andere manier, door een school te stichten die zijn naam zou dragen. Deze school was het Damiaan-Instituut te Aerschot in België, dat in 1890 werd gesticht. Het doel van dit instituut was priester-missionarissen te vormen.

Reeds het tweede bestaansjaar van het Instituut was het aantal aanmeldingen van nieuwe leerlingen zo groot, dat deze niet allemaal geplaatst konden worden. Men moest dus een nieuw en groter gebouw hebben, om de leerlingen en het Instituut onder te brengen.

Omdat vooral uit Duitsland een groot aantal nieuwe aanmeldingen kwamen voor het Instituut, werd besloten om een soortgelijke inrichting voor Duitse leerlingen op te richten.

Deze inrichting was aanvankelijk bedoeld als een soort voor-opleiding. Na grondige bestudering van de Franse taal en de leerstof van de twee onderste klassen van het gymnasium, zouden de studenten hun studie voortzetten te Aerschot in België. Deze plannen voor de stichting van een nieuwe school zouden ten uitvoer worden gebracht door pater Mauritius Raepsaet, de latere Provinciaal-Overste van de Belgisch-Duitse provincie van de Congregatie der H.Harten.

Het land waar hij de Apostolische School wilde stichten was Luxemburg. Deze keuze was niet verwonderlijk, gezien de ligging van dit land t.o.v. Duitsland. Echter door de toenmalige schoolwetten, die in Luxemburg bestonden, was de oprichting van een zgn. Apostolische School in dit land practisch onmogelijk. Zodoende richtte pater Mauritius zijn blik op Nederland. Zijn keuze viel op Simpelveld. We leven dan in het jaar 1892. Simpelveld was toendertijd een onaanzienlijk dorp met een bevolking die hoofdzakelijk leefde van de landbouw. Het aantal inwoners van Simpelveld bedroeg minder als 2000 personen. Het gegeven, dat het belangrijkste en waarschijnlijk ook de doorslag heeft gegeven was, dat Simpelveld aan de spoorlijn lag, die de verbinding vormde tussen Maastricht en Aken.

Dit was de spoorlijn van de Aachen-Mastrichter Eisenbahn-Gesellschaft. Bovendien had Simpelveld een station, waar de treinen die op deze spoorlijn reden moesten stoppen i.v.m. de douane-formaliteiten. Een goede verbinding met de rest van Duitsland via Aken was dus niet al te moeilijk.

Pater Mauritius kwam dus van Leuven, waar hij als overste van het plaatselijk klooster zijn domicilie had, naar Simpelveld om de verhoudingen hier te leren kennen.

De toenmalige pastoor Merkelbach gaf zijn volledige toestemming en medewerking aan het plan van pater Mauritius, om in Simpelveld een Apostolische School te stichten. Nadat de bisschop van Roermond Mgr.Boermans zijn goedkeuring aan de plannen had gegeven, moest men een passend gebouw zien te vinden om de school te kunnen huisvesten. Hoe vaak, op welke datums en in welke maand in 1892 pater Mauritius in Simpelveld is geweest, wordt niet vermeld. Bekend is alleen, dat dit bezoek van hem aan Simpelveld in de herfst van 1892 is geweest. Eveneens wordt niet vermeld, wie hem behulpzaam is geweest bij het zoeken naar een geschikt gebouw voor de Apostolische School.

Tenslotte bleven schijnbaar drie gebouwen over, die eventueel in aanmerking kwamen om als huisvesting voor de nieuw op te richten school te fungeren. In aanmerking kwamen:

- 1 Een boerderij, verbonden aan een herenhuis, gelegen aan de weg van Simpelveld naar Heerlen. De eigenaar hiervan was Dhr. H.Pluymaekers uit Voerendaal.
- 2 Een huis, bestaande uit meerdere verdiepingen, gelegen tegenover het station te Simpelveld. De eigenaar van dit huis was Dhr. Remigius Pluymaekers, een broer van bovengenoemde H.Pluymaekers.
- 3 Het huis van Dhr. Jos Meentz, het zogenaamde Hotel of het > Meentze Huis < in de Kloosterstraat te Simpelveld.

Wat betreft de eerste mogelijkheid handelt het hier waarschijnlijk om de boerderij > Klein Soureth <. In de kroniek wordt namelijk vermeld, dat pater Mauritius later nog verschillende malen met Dhr.Pluymaekers over deze boerderij heeft onderhandeld, echter zonder resultaat. Over de tweede mogelijkheid die is opgegeven wordt verder niets meer vermeld, zodat het moeilijk, waarschijnlijk onmogelijk wordt, te achterhalen welk huis hiermee is bedoeld.

De derde mogelijkheid, het > Meentze Huis < in de Kloosterstraat is waarschijnlijk bekend aan iedere inwoner van Simpelveld. Het heeft o.a. gedeeltelijk nog dienst gedaan als onderkomen voor de Muziekschool en het Groene Kruis. Het zogenaamde Hotel of > Meentze Huis < is in April-Mei 1985 afgebroken om plaats te maken voor woningen.

Deze drie mogelijkheden worden de Generaal-Overste, pater Sylvanus Marcellinus Bourquet en de raad in het moederhuis te Parijs ter beoordeling voorgelegd. In Januari 1893 komt pater Mauritius, vergezeld van pater Palmatius Ehrhard, de procurator van het moederhuis, naar Simpelveld. (Procurator: beheerder van de materiële aangelegenheden en financiën in een klooster) Nadat zij de drie mogelijke onderkomens voor de te stichten school hadden ingezien, werd tot een keus besloten.

Het pand van Dhr.J.Meentz, waar in 1893 met de Apostolische School werd begonnen.

Men besloot om voor het > Meentze Huis < te kiezen. Dit was een groot gebouw met ruime kamers en een aangrenzende tuin en scheen de twee paters het meest geschikt voor de school. Bovendien hoefde niet veel gewijzigd te worden aan het huis. De hele zaak werd ter plekke met de eigenaar, Dhr.Meentz besproken en het volgende contractueel vastgelegd:

- 1 De inrichting van de slaapzaal en de aanleg van de sanitaire voorzieningen en een houten schutting om de tuin waren ten laste van de huurder.
- 2 Het huurcontract had een looptijd van drie jaar. De huur bedroeg 1600 Mark
- 3 In de herfst van 1893 zou het huis betrokken en de Apostolische School geopend worden.

De stichting van de Apostolische School werd een taak voor pater Anselmus Löning. Deze was op dat tijdstip als leraar verbonden aan de Apostolisch School te Aerschot in België. De eerste reis naar Simpelveld maakte hij in gezelschap van zijn overste pater Mauritius Raepsaet.

Dit was op een Dinsdag in de Paasweek van 1893. Men had reeds een begin gemaakt met de werkzaamheden, die nodig waren om de veranderingen in het huis aan te brengen. Allereerst moest nu gezorgd worden voor de nodige financiële middelen, die nodig waren voor de inrichting van het huis en het levensonderhoud van zijn toekomstige bewoners. Reeds de volgende dag neemt pater Anselmus afscheid van zijn overste pater Mauritius, om de bedelstaf ter hand te nemen en een beroep te doen op de vrijgevigheid van de Duitse katholieken. Om te beginnen gaat hij naar het Emsland, zijn geboortestreek. Daarna gaat hij naar West-Falen en tenslotte naar het Rijnland om dan terug te keren naar Leuven. Op 28 Augustus 1893 komt pater Anselmus dan samen met pater Mauritius Raepsaet en pater Prosper Malige naar Simpelveld. Het huis was klaar om te betrekken, het meubilair ontbrak echter volledig, niet eens een stoel om te gaan zitten was aanwezig. Het was echt een kale bedoening en menigeen zou op dat moment de moed in de schoenen zijn gezonken.

Nadat de drie paters in het hotel van Dhr.Meentz iets gegeten hadden (de naam van dit hotel was > Zur Stadt Aachen <) gingen zij vergezeld door Dhr.Meentz naar het zusterklooster. Via het voetpad, wat het grondgebied van het klooster doorsnijdt, komen ze door een kleine spijlenpoort in de kloostertuin. Hier treffen ze de stichteres en generaal-overste van de orde Het Arme Kind Jezus, zuster Clara Fey. Omringd door een groepje zusters zat zij in de tuin in een leunstoel.

Zuster Clara Fey toonde grote belangstelling voor het welslagen van de onderneming en bood vrijgevig haar hulp aan. Zo vond dus de eerste ontmoeting en kennismaking plaats.

Voorlopig neemt pater Anselmus zijn intrek in het zusterklooster, terwijl hij voor de inrichting van het huis en de school de nodige stappen onderneemt. In Aken, waar de meeste inkopen worden gedaan, wordt hij met raad en daad terzijde gestaan door Dhr. Marbaise die in Aken in de Jakobsstrasze woonde. De woning van de heer Marbaise in de Jakobsstrasze werd bijna een tweede thuis voor pater Anselmus. Alle brieven uit Duitsland, bestemd voor de school, waren aan dit adres gericht en werden door een bode van Aken naar Simpelveld gebracht.

Omdat de financiële toestand niet zo rooskleurig was, moest pater Anselmus spaarzaam zijn met zijn inkopen. Daarom kwamen uit Leuven de ijzeren bedden en het bijbehorende beddegoed. Uit Aerschot ontving hij een oud fornuis, twee tafels en banken en enkele kisten met boeken uit de nalatenschap van een gestorven pater.

Zodra de eerste benodigheden om een kamer in te richten aan kwamen, (dit was een bed en een stoel) bleef pater Anselmus ook s'nachts in de school slapen. Hij ging alleen nog naar het zusterklooster om te eten.

Omdat het zusterklooster veel bezoek kreeg van geestelijken, waaronder veel bisschoppen, was pater Anselmus in de gelegenheid om zijn school bekendheid te geven en aan te bevelen.

Zijn vader, Aug.Löning, kwam hem ook opzoeken en hielp met uitpakken van kisten met serviesgoed. Deze kisten waren afkomstig uit Lingen, de geboorteplaats van pater Anselmus. Blijkbaar had hij het serviesgoed voor de school bij de gulle bewoners van Lingen weten los te peuteren.

Op 22 September 1893 kwamen met de laatste trein twee broeders, Aloys Leisen en Benedict Lams en de leerling Joseph Eikerling in Simpelveld aan. De volgende dag werd begonnen met de inrichting van de keuken, de kapel, de woonruimten en de leslokalen. Meubels werden opgesteld, kisten werden uitgepakt, ieder voorwerp moest zijn eigen plaats hebben. Ondanks de dagelijkse zorgen die pater Anselmus ongetwijfeld had, waren er toch gebeurtenissen, waarover gelachen kon worden. Zo komt op zekere dag s'avonds laat een douanebeambte en wenst de zending goederen uit België te controleren. Nadat hij alle kisten, die nog onuitgepakt waren heeft doorwoeld, vraagt pater Anselmus hem, wat de reden is van dit late bezoek. De beambte haalt de vrachtbrief te voorschijn, die in de franse taal is geschreven en wijst een woord aan op de vrachtbrief wat volgens hem "vin" is (wijn). Hiervoor moest extra invoerrechten worden betaald. Er stond echter niet het woord "vin" maar "vis"(schroeven). Deze waren van de ijzeren bedden. Nadat de pater dit aan de douanebeambte had uitgelegd, vertrok deze brommend, het opruimen van de aangerichte ravage aan hun overlatend.

Verder kwamen nog uit Aerschot naar Simpelveld pater Maurus Diekamp met twee leerlingen, Bernard Finder en Bernard Rasche. Omdat de keuken van de school nog niet volledig was ingericht, werden de maaltijden voor de bewoners van de school bereid en opgediend in het zusterklooster.

Zo kwam dan de dag, waarop de eerste leerlingen zouden aankomen. Pater Anselmus had iedere leerling een brief geschreven, waarin hij hun had meegegeeld, dat zij zich op een bepaald tijdstip bij de Rheinischen Bahnhof te Aken moesten bevinden. Hier zouden zij door hem worden afgehaald.

Het is 28 September 1893 s'middags als pater Anselmus naar Aken reist om de eerste leerlingen af te halen. Inderdaad waren alle leerlingen aanwezig, behalve twee jongens afkomstig uit de Elzas. Deze werden na enig speurwerk gevonden in de wachtkamer, waar zij in een hoek zaten te slapen. Wie weet hoe vroeg deze twee knapen thuis hebben moeten vertrekken, om op tijd in Aken te zijn. Nadat ieder aanwezig was, werd de eerste trein richting Simpelveld genomen.

Met de drie reeds eerder genoemde leerlingen werd de school dus begonnen met 16 leerlingen.

De namen van de eerste leerlingen staan hieronder vermeld.

Hierbij was ook de naam van een leerling uit Kerkrade.

Theod.	Jellings	/ Münster	Ferd.	Wiese	/ Münster
Wilh.	Gritschke	/ Münster	Joh.	Lepmann	/ Münster
Bern.	Drees	/ Remscheid	Carl	Keul	/ Trier
Carl	Keck	/ Wessum	Fritz	Leyer	/ Münster
Heinr.	Wollers	/ Münster	???	Herpers	/ Kirchrath
Bern.	Sus	/ Meppen			
Joseph	Bohler	/ Niedermarschweiler			
Theobald	Baldeck	/ Niedermarschweiler			

Later komen nog 4 leerlingen: Op 21 Oct. Franz Welty uit Lövenich, op 21 Nov. Ferd. Higelin uit Niedermarschweiler, op 30 Nov. Franz Lütge uit Paderborn en op 15 Dec. Joseph Engel uit Nürnberg. Er waren dus einde 1893 in totaal 20 leerlingen. Om enig idee te hebben hoe het gesteld was met de inrichting van het Apostolisch Instituut, kan het beste door een der leerlingen van het eerste uur worden weergegeven. In het kort samengevat uit de memoires van leerling B.Drees het volgende.

Het is 28 September 1893 als ik met mijn kleine koffer in de hand in Simpelveld uit de trein stap, die afkomstig is uit Aken. Samen met mij stapt ook een jonge priester, die een zwart ordekleed draagt, uit de trein. Hij wordt vergezeld door een groep lawaaierige jongens. De jonge priester is de leider van het nieuwe Damiaan Instituut en de jongens, waar ook ik bij hoor, zijn de eerste leerlingen van dit instituut. Op het perron worden wij met een ferme handdruk begroet door een andere jonge priester en een leerling uit Aerschot.

Wanneer wij door de stille dorpsstraten lopen, op weg naar ons nieuwe tehuis, zien wij reeds op enige afstand de hoog oprijzende muren van een klooster. Zonder twijfel, dit moest onze nieuwe school zijn. Zeer vlug zouden wij echter merken, dat deze gedachte een vergissing was. Trouwens waar zou de arme pater Anselmus het geld vandaan hebben gehaald, om voor zijn leerlingen zulk een prachtig en groot gebouw neer te zetten. Wat wij toen zagen was het klooster van de zusters van het Arme Kind Jezus.

Ongeveer halverwege de dorpskerk en het zusterklooster kwamen wij bij een groot maar eenvoudig gebouw, dat meer op een hotel (wat het in werkelijkheid ook was) als op een klooster leek. Dit was het nieuwe Damiaan Instituut. Bij de ingang hield in een nis een beeld van de H.Jozef de wacht. Het was net, alsof de Voorziening hem bij de bouw van het huis als beschermer had aangesteld. (Opmerking: hieruit blijkt dat het beeld van de H.Jozef niet door de paters is geplaatst, zoals velen steeds dachten, maar reeds bij de oorspronkelijke bouw van het huis is aangebracht)

Na een beetje te zijn bijgekomen van de reis, kregen wij een warme maaltijd opgediend, die eindigde in een luid geroezemoes, veroorzaakt door jonge mensen die kennismaken en elkaar veel te vertellen hebben. Daarna maakten wij kennis met de nieuwe huisbewoners. Op de eerste plaats pater Anselmus, die ons reeds in Aken afhaalde en naar Simpelveld bracht. Dan pater Maurus, onze toekomstige leraar, die ons bij onze aankomst in Simpelveld op het perron had verwelkomd. Verder nog de uit Aerschot afkomstige leerlingen Eikerling, Finder en Rasche. (Deze laatste is tijdens zijn noviciaat gestorven) Dan waren er nog de beide broeders Aloysius (kok) en Benedict (timmerman) die voor ons lijfelijk welzijn moesten zorgen.

Na de kennismaking werden de verschillende ruimtes en kamers van het huis bezichtigd.

Wat wij zagen was werkelijk een pure apostolisch armoedige bedoe-ning. Meestal is het zo dat in een kloostergemeenschap de kapel de beste en mooist ingerichte ruimte is, tenminste zo hoort het. Echter wat een kaalheid en armoede in onze eerste kapel. Waar is het altaar? Een uit ongeschaafde planken en met doeken behangen tafel. Enige plompe kerkbanken en twee schilderijen van de H.Harten zijn de hele versiering van deze kapel. Geen communiebank, geen biechtstoel, geen beelden of een kruisweg, zelfs de nodige kandelaars ontbraken. De stal in Betlehem kon bijna niet armoediger zijn geweest. Als deze ruimte reeds zo armoedig is ingericht, hoe kaal moeten dan niet de andere kamers zijn geweest? In de studiezaal enige oude op hun poten wankelende banken. Aan de muur een bord, wat geleend is uit de dorpsschool. In de sacristie, in het refectorium, de meest onontbeerlijke voorwerpen zijn nauwelijks aanwezig. In de keuken en de kelder ziet het zo mogelijk nog erger uit. Hoe vaak is ons in deze armoede de hulp en welwillendheid van de overste Clara Fey niet van pas gekomen?

De eerste weken bevond broeder Aloysius (de kok) zich vaak in een pijnlijke situatie, omdat het eten niet op tijd kon worden opgediend. Dit was omdat het fornuis niet functioneerde of misschien omdat het vaker aan de nodige levensmiddelen ontbrak. (In de kroniek plaatst pater Anselmus hier een voetnoot dat het laatste niet als oorzaak in aanmerking kwam) Hoe de zusters hiervan in kennis werden gesteld zal wel altijd onbekend blijven, steeds was er dan eten, dat door hun keuken werd bereid en bezorgd.

Bij andere scholen, die reeds langer bestaan worden de nieuwe leerlingen meestal opgevangen door de oudere leerlingen, zodat heimwee snel vergeten wordt. Bij het pas opgerichte Instituut was dit niet het geval, zodat heimwee in de meest verschillende vormen tot uiting kwam. De beide paters hadden de handen vol, om de tranen te drogen en te troosten zo goed als ze konden. Als woorden niet meer hielpen wilde een wandeling door de kloostertuin van de zusters nog wel eens helpen. Wanneer pater Anselmus werkelijk geen raad meer wist moesten zelfs de zusters als troostende te hulp schieten.

Als men dit alles leest, is de Apostolische School gestart onder zulke armoedige omstandigheden, die wij ons in deze tijd nauwelijks nog kunnen voorstellen.

Het staat nergens in de kroniek geschreven, maar vermoedelijk heeft pater Anselmus er de hand in gehad, dat reeds binnen korte tijd verschillende schenkingen aan het Instituut werden gedaan. Zo waren na verloop van enige tijd de ergste moeilijkheden overwonnen en het Instituut enigermate levensvatbaar geworden.

Wat betreft het leerplan van de Apostolische School en de indeling van de leerlingen was als volgt besloten. De leerlingen werden opgedeeld in twee klassen, genaamd de Septième en de Sixième. Hierin werd hoofdzakelijk door pater Anselmus en pater Maurus de franse taal, de grondbeginselen van het latijn en de elementaire vakken onderwezen.

Om te voorkomen, dat de Apostolische School helemaal zonder financiële middelen zou komen, ging pater Anselmus een keer per week op een vastgestelde dag in de omgeving op collectereis. Andere inkomsten als de opbrengst van deze collecten had de Apostolische School in die tijd niet.

Bij het doorbladeren van de oudere papieren, die mij ter hand werden gesteld door pater Bernhard Bornefeld, was een beduimd en gevouwen schrijven. Het bleek een soort aanbevelingsschrijven te zijn voor pater Anselmus Löning. Dit schrijven is op ware grootte op de volgende pagina afgebeeld. Het is geschreven te Leuven in België in 1892 door zijn overste pater Mauritius Raepsaet. Hieruit blijkt, dat pater Anselmus reeds eerder als collecte - pater heeft gefungeerd, gezien de datering van dit schrijven.

Eind November 1893 werd pastoor Merkelbach ernstig ziek. Omdat kapelaan Kreutzer niet in staat was om alleen de hele parochie te bedienen, hielp pater Anselmus mee in de parochie. Voor de leerlingen van de Apostolische School betekende dit, dat zij s'morgens, geknield op de ongemakkelijke smalle bankjes, in een steenkoude parochiekerk de mis bijwoonden. Verwarming was toen nog niet in de kerk aanwezig. (zouden dit dezelfde bankjes zijn geweest waarop menigeen van ons heeft geknield als leerling van de lagere school?)

Het eerste Kerstfeest werd gevierd in alle eenvoud. Denkelijk zal pater Anselmus niets ter beschikking hebben gestaan voor een groots feest met versiering en geschenken. De zusters waren zo attent geweest om een kerststal met enkele beelden te brengen. Anders was er zelfs geen aanwijzing in de kapel van het Instituut geweest, die kenbaar maakte dat het Kerstmis was. De kroniek vermeldt, dat tijdens de Nachtmis buiten op straat de melodie van Stille Nacht werd gespeeld. Het waren muzikanten van de harmonie die tijdens de Kerstnacht een rondgang door het dorp maakten. (ook toen reeds!)

De dag na Kerstmis werden pater Anselmus en de leerlingen van het Instituut uitgenodigd in het zusterklooster. Hier kreeg iedere leerling van zuster Clara Fey een wollen sjaal en versnaperingen als kerstgeschenk. Wat moeten de leerlingen op die dag pijnlijk het verschil hebben gezien en gevoeld tussen hun Instituut en het zusterklooster. Bij hun Instituut geen versieringen en geschenken.

O. C. H. S.

Ein Congregation der
philippinischen Provinz Kapri
nach Hanoi (Hanoi)

Ich habe das Amt des Amtstages
des Kapri Damian de Veuster
nicht besser als zu kommen, als eine
Gründung eines Anstalts unter dem
Namen, Damians-Institut: Rinder,
die sich zum Kleinfeldern, wasserkleinen
Ländern bewegen können, finden diesen
unvergleichlichen Anstalten. Ein Anstalt
dazu notwendig, sich dem Anstalt
auf den verschiedenen Kapri, besonders
auf Melakai zu richten. Auf diese
Kapri sah ich von Kapri Damian
eines eigenen Kapri und Kapri
begonnen. Liebeswerke eines Kapri
und demselben Kapri.

Das Anstalten sind gleich angeordnet
eines allseitigen Anstalten und sind
von den Kapri Kapri Kapri
des Kapri Kapri Kapri
Kapri Kapri Kapri.

Der Name des Kapri zu Löwen
Kapri Kapri Kapri
von P. Anselm Löwen, der zu einem
Anstalt von Kapri Kapri
Kapri Kapri Kapri, mit Kapri Kapri
Kapri Kapri Kapri.

Lösung 26 April 1892

J. H. Kapri
J. H. Kapri
Kapri

Dit werk heeft broeder Raphael vele jaren verricht, waarbij hij verschillende malen ondanks zijn legitimatiepapieren werd gearresteerd wegens verdenking van oplichterij. Tevens komt fr. Adalbert Rieländer naar Simpelveld. Als op 24 Juni 1894 pastoor Zaunbrecher wordt geïnstalleerd door deken Deutz uit Kerkrade, is het hele Instituut aanwezig. Ook pastoor Zaunbrecher is evenals zijn voorganger steeds een vriend en weldoener voor het Instituut geweest. Hier tegenover stond, dat het Instituut steeds tot iedere hulp in de parochiekerk bereid was. Dit is onveranderlijk het geval gebleven tot het vertrek van de orde uit Simpelveld in 1991.

Als het eerste schooljaar half Augustus 1894 eindigde, verlieten 10 leerlingen het Instituut, om naar hun familie terug te keren. Van de 20 leerlingen, waarmee het Instituut was begonnen, bleven er uiteindelijk nog slechts 7 over. Bij begin van het nieuwe schooljaar wordt begonnen met 21 leerlingen. Fr. Maurus moest bij het begin van het schooljaar terugkeren naar Leuven. Voor hem in de plaats kwam op 8 October 1894 fr. Wenceslaus Brüning uit Leuven naar Simpelveld. Dit was een broer van de toenmalige Rijkskanselier van Duitsland. Het Kerstfeest werd op dezelfde sobere manier gevierd als het vorige jaar.

In 1895 werd begonnen met de uitgifte van een eigen tijdschrift, dat als titel droeg >Das Werk des Pater Damian<. Hierdoor zou de orde en het Instituut meer naambekendheid krijgen. Bovendien zou door het tijdschrift enige materiële ondersteuning voor het Instituut worden verkregen, dus een inkomstenbron. De grote drijfkracht achter dit tijdschrift was pater Mauritius Raepsaet. Voor het redactionele werk van het tijdschrift moest men een beroep doen op vreemde krachten. Dit waren kapelaan August Pinkhoff van de Lamberti-parochie uit Münster, een jeugdvriend van pater Anselmus. Verder pastoor Hommel uit Schütz en rector Löcherbach uit Herzogenrath. Beiden waren gepensioneerde geestelijken uit het diocees Luxemburg. De eerste jaargang van het tijdschrift werd gedrukt door drukkerij >La Quelle< uit Aken. De eigenaar van de drukkerij was een zekere J. Deterre uit de Johannisstrasse te Aken. De eerste oplage bedroeg 4000 exemplaren.

Na het eerste jaar werd het tijdschrift gedrukt bij drukkerij N. Alberts te Kerkrade. De naam van het tijdschrift werd later gewijzigd in >De heraut van het H. Hart<. De laatste naam waaronder het tijdschrift verscheen was >Apostel der H. Harten<.

Broeder Benedictus Lams, die als timmerman de meubels voor het Instituut had gemaakt, was op 2 Febr. 1894 naar Leuven teruggekeerd. In de herfst van 1894 moest ook broeder Aloys Leisen Simpelveld verlaten, om naar de missie te worden gezonden. Daarom kwamen op 4 April 1895 broeder Lievinus Jacobs en broeder Bertinus Maas als vervangers. Br. Lievinus werd portier/kleermaker terwijl br. Bertinus alle andere werkzaamheden in het Instituut voor zijn rekening nam.

Bij de zusters een prachtige grote zaal waarin een kerstboom stond, die bijna tot aan het plafond reikte, feestelijk versierd met brandende kaarsen. Knechten die kerstliedjes speelden op muziekinstrumenten. Menige knaap zal toen moeite hebben gehad zijn tranen te verbergen, als hij aan de kerstviering thuis dacht.

De eerste pater in het witte ordekleed zagen de leerlingen van het Instituut en de bewoners van Simpelveld met Pasen van het jaar 1894. Het was pater Jacobus Bund, professor aan het seminarie te Rouen, later generaal-procurator te Rome, die aan de bewoners van het Instituut de retraite gaf. Tegelijk met hem kreeg het Instituut het eerste hoog bezoek binnen haar muren. Het was Mgr. Jourdain de la Passadière, destijds Wijbisschop van Rouen.

Voor het Instituut en ook voor Simpelveld was 8 Mei 1894 een treurige dag in dubbel opzicht, omdat s'morgens pastoor Merkelbach en s'middags zuster Clara Fey stierf. Hiermee verloor het Instituut in een keer twee van zijn grootste weldoeners en beschermers. Pastoor Merkelbach was reeds maanden ziek en niet meer in staat om zijn ambt te vervullen. Pater Anselmus bezocht de pastoor geregeld, mede omdat hij zijn biechtvader was. Zo ook op 7 Mei s'avonds om 6 uur. Als hij de kamer van de zieke binnen komt, vindt hij de pastoor bewusteloos voor zijn bed op de vloer liggend. Pater Anselmus legt de bewusteloze pastoor in bed en roept de huishoudster (Therese) van de pastoor. Deze haalt direct kapelaan Kreutzer. Gezamenlijk bidden zij de stervensgebeden, zonder dat de zieke tot bewustzijn komt. Tegen 8 uur s'avonds gaat pater Anselmus terug naar het Instituut om later met broeder Aloys terug te keren naar de pastorie. De toestand van de pastoor is in de tussentijd niet veranderd en blijft zo, totdat hij s'morgens tegen 4 uur sterft. Broeder Aloys en Eikerling baarden de dode op. De zeer druk bezochte uitvaart was drie dagen later. Deken Deutz uit Kerkrade hield de uitvaart en de begrafenisrede.

Op 8 Mei, om 4 uur s'middags overleed na een kort ziekbed op 79 jarige leeftijd zuster Clara Fey. Zij werd geboren te Aken op 11 April 1815 en was de stichteres van de zusterorde >Het arme kind Jezus< die als taak de opvoeding van jonge meisjes had. In 1877 werd het moederhuis door uitwijzing van de orde als gevolg van de Kulturkampf vanuit Duitsland naar Simpelveld verplaatst. Bij het sterven van de stichteres zuster Clara Fey had de orde reeds 18 vestigingen.

1 Juni 1894 is de datum, waarop het witte ordekleed de hele dag door de paters van de orde kon worden gedragen. Voor deze datum werd het witte ordekleed alleen gedragen tijdens plechtigheden in de kapel. De broeders, die tot deze datum helemaal geen ordekleed hadden, dus gewoon burgerkleding droegen, kregen een zwart ordekleed voorgeschreven. Tevens werd op deze dag het provisorische altaar in de kapel van het Instituut vervangen door een nieuw altaar. Dit was geschonken door Mevr. Hovens uit Aken. Het werd vervaardigd door Wilh. Prodmüller, wonend in Aken am Hirschgraben. 2 Juni 1894 komt broeder Raphael Elpers naar Simpelveld, om als collecte-broeder voor de inkomsten van het Instituut te gaan zorgen.

Dat de inwoners van Simpelveld het Instituut een warm hart toedroegen, blijkt bij het bezoek van bisschop Gulstan, apost. vic. van de Sandwich eilanden, op 27 Augustus 1895. Ofschoon hieraan geen ruchtbaarheid was gegeven, hadden de inwoners toch gevlagd. Bij aankomst van de bisschop stonden de mensen op straat om hem te zien, terwijl tevens kamers werden afgeschoten. In de wei achter het Instituut was s'avonds een lampionnenoptocht onder vrolijke muziek van de dorpsharmonie, terwijl naderhand nog vuurwerk werd afgestoken. De koets waarmee pater Anselmus het hoge bezoek van- en naar het station bracht, werd ter beschikking gesteld door Dhr.W.Damp.

Met dit bezoek werd tevens het leerjaar afgesloten. Van de leerlingen die de twee klassen met goed gevolg hadden doorlopen, werden er 7 overgeplaatst naar Aerschot in België. Het derde schooljaar begon in September 1895 met 29 leerlingen. Fr. Adalbert Rielander was intussen naar Leuven overgeplaatst, zodat slechts pater Wenceslaus en pater Anselmus als leraar waren overgebleven. In loop van de zomer was een tweede priester, pater Bruno Schouten, naar Simpelveld gekomen, die echter niet meer geschikt was als leraar.

Pater Bruno Schouten werd geboren op 17 Juni 1829 te Delft en was reeds 66 jaar als hij naar Simpelveld kwam. Hiervan had hij 40 jaar doorgebracht als missionaris op Tahiti. Zijn gezichtsvermogen was zo zwak, dat hij een loep moest gebruiken om te kunnen lezen. Hij is op 9 Maart 1900 aan een longziekte gestorven te Leuven in het stedelijk ziekenhuis >Saint Pierre<.

Foto van Br. Bertinus Maas en Br. Zeverinus Heidebüchel.
Deze foto is gemaakt in de tuin van het hotel van J. Meentz in 1896. De linker persoon op de foto is Br. Bertinus.